

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะในด้านต่าง ๆ 7 ด้าน คือ ด้านภาพพจน์ของภาควิชา ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการบริหารของภาควิชา ด้านหลักสูตร ด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะ ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา และด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั้ง 7 ด้าน ของภาควิชาศิลปะ มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั้ง 7 ด้าน ของภาควิชาศิลปะ มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั้ง 7 ด้าน ของภาควิชาศิลปะ มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ที่เปิดสอนวิชาเอกศิลปศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 คือ วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยบ้านสมเด็จ วิทยาลัยครูธนบุรี และวิทยาลัยครูสวนดุสิต ผู้บริหารจำนวน 40 คน จำนวนแบบสอบถามที่ทำการวิจัย 35 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.50 อาจารย์จำนวน 70 คน จำนวนแบบสอบถามที่ทำการวิจัย 60 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.71 และนักศึกษาเอกศิลปศึกษา จำนวน 212 คน จำนวนแบบสอบถามที่ทำการวิจัย 190 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.62

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิด เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะ โดยแบ่งเป็น 7 ด้าน คือ ด้านภาพพจน์ของภาควิชา ด้านสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ ด้านการบริหารของภาควิชา ด้านหลักสูตร ด้านการ สอนของอาจารย์ศิลปะ ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอก ศิลปศึกษา และด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะกับ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 หาค่าสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย

3.2 หาค่าสถิติในการคำนวณหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 หาค่าสถิติในการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสูตรสัมประสิทธิ์

อัลฟา

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้บริหารและ อาจารย์ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะ โดยใช้ t-test

3.5 เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของอาจารย์ และ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาควิชาศิลปะ โดยใช้ t-test

3.6 เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้บริหาร และ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาควิชาเอกศิลป โดยใช้ t-test

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาควิชาศิลปะในด้านต่าง ๆ 7 ด้าน

1. ผู้บริหาร เห็นด้วยอย่างมากกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านภาพพจน์ของภาควิชา ด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ส่วนในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการบริหารของภาควิชา ด้านหลักสูตร และด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2. อาจารย์ เห็นด้วยในระดับปานกลางกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านภาพพจน์ของภาควิชา ด้านการบริหารของภาควิชา ด้านหลักสูตร ด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะ ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาและด้านความสัมพันธ์ระหว่าง อาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ส่วนในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพเห็นด้วยน้อย

3. นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา เห็นด้วยในระดับปานกลางในทุกด้าน เช่น ด้านภาพพจน์ของภาควิชา ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการบริหารของภาควิชา ด้านหลักสูตร ด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะ เป็นต้น

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาควิชาศิลปะในด้านต่าง ๆ 7 ด้าน

1. ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาควิชาศิลปะ ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ยกเว้นด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาควิชาศิลปะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านหลักสูตร ด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะ ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา และด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา นอกนั้นความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารและนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาควิชาศิลปะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการบริหารของภาควิชา ด้านหลักสูตร ด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา นอกนั้นความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสภาพของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา พบว่า

1.1 ผู้บริหาร จำนวน 35 คน ได้แก่ รองอธิการ 15 คน หัวหน้าหน่วยงาน 8 คน และหัวหน้าภาควิชา 12 คน

1.2 อาจารย์จำนวน 60 คน ได้แก่ อาจารย์ภาควิชาศิลปะ 26 คน อาจารย์คณะวิชามนุษย์และสังคมศาสตร์ 34 คน

1.3 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาจำนวน 190 คน ได้แก่ นักศึกษาชายจำนวน 87 คน นักศึกษาหญิงจำนวน 103 คน

2. จากการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะในด้านต่าง ๆ พบว่า

2.1 ด้านภาพพจน์ของภาควิชา โดยเฉลี่ยทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยมากกว่านักศึกษาส่วนใหญ่ผู้รู้ลึกภูมิใจที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของภาควิชา ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยมากกว่า การผลิตบัณฑิตของภาควิชาคำนึงถึงคุณภาพ อาจารย์มีความสามัคคีกันดี และอาจารย์อุทิศตนให้กับงาน ส่วนอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยมากกว่า อาจารย์ปฏิบัติตนตามระเบียบของวิทยาลัย

2.2 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉลี่ยทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกัน ในระดับเห็นด้วยน้อยกว่ามีห้องสมุดของภาควิชาอย่างเหมาะสม ส่วนอาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยน้อยกว่า ห้องปฏิบัติงานเพียงพอ มีเครื่องมือเครื่องใช้ในห้องปฏิบัติงานเพียงพอ และมีที่นั่งทำงานและพักผ่อนของนักศึกษาเป็นสัดส่วนเพียงพอ

2.3 ด้านการบริหารของภาควิชา โดยเฉลี่ยผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยมากกว่า อาจารย์ศิลปะปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และภาควิชา สนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษา

2.4 ด้านหลักสูตร โดยเฉลี่ย ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยปานกลาง

2.5 ด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะ โดยเฉลี่ย อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยปานกลาง ส่วนผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยมากกว่า อาจารย์ศิลปะมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี

2.6 ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา โดยเฉลี่ย ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหาร และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยมากกว่า นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ดีมีน้ำใจช่วยเหลือส่วนรวม มีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

2.7 ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง อาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา โดยเฉลี่ยอาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยปานกลาง ส่วนผู้บริหาร มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยมากกว่า อาจารย์และนักศึกษามีความสัมพันธ์กันดี และอาจารย์เป็นกันเองกับนักศึกษา อาจารย์ให้ข้อคิดชมที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา ให้คำแนะนำเรื่องการลงทะเบียนและการเลือกวิชาเรียน และนักศึกษาสามารถเข้าพบอาจารย์ได้เสมอ

3. จากการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะในด้านต่างๆ พบว่า

3.1 ด้านภาพพจน์ของภาควิชา

3.1.1 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3.1.2 โดยส่วนรวมพบว่า อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3.1.3 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อที่ว่า เป็นภาควิชาที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ความคิดเห็นของผู้บริหาร และนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

3.2.1 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อที่ว่า อาคารสถานที่เรียนตั้งอยู่อย่างเหมาะสม ห้องสมุดของวิทยาลัยมีหนังสือเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาศิลปะเพียงพอ มีเครื่องมือเครื่องใช้ในห้องปฏิบัติงานเพียงพอ และมีที่นั่งทำงานและพักผ่อนของนักศึกษาเป็นสัดส่วนเพียงพอ ความคิดเห็นผู้บริหาร และอาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.2 โดยส่วนรวมพบว่า อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อที่ว่า การจัดตกแต่ง อาคารเรียนศิลปะ สะอาด สวยงาม และร่มรื่น ความคิดเห็น ของอาจารย์และนักศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.3 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในข้อที่ว่า ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทได้ดี และห้องปฏิบัติงานมีเพียงพอ ความคิดเห็นของผู้บริหาร และนักศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ด้านการบริหารภาควิชา

3.3.1 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อที่ว่า ระบบบริหารสนับสนุนและเอื้อต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และนักศึกษาศิลปะได้รับความสะดวกในบริการด้าน

ต่าง ๆ ของภาควิชา ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.2 โดยส่วนรวมพบว่า อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อที่ว่า นักศึกษาศิลปะมีโอกาสร่วมประเมินผลการสอนของอาจารย์ ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.3 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและนักศึกษา มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ด้านหลักสูตร

3.4.1 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อที่ว่า การกำหนดจำนวนหน่วยกิตมีความเหมาะสม กลุ่มวิชาเลือกเสรีมีความเหมาะสมและมีเนื้อหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4.2 โดยส่วนรวมพบว่า อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4.3 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อที่ว่า หลักสูตรระดับปริญญาตรีมีความเหมาะสมและสมบูรณ์ และการกำหนดจำนวนหน่วยกิตมีความเหมาะสม ความคิดเห็นของผู้บริหารและนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะ

3.5.1 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อที่ว่า การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนมีความเหมาะสม และการประเมินผลการเรียนมีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5.2 โดยส่วนรวมพบว่า อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5.3 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและนักศึกษา มีความคิดเห็น

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6 ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา

3.6.1 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อที่ว่า มีน้ำใจช่วยเหลือส่วนรวม ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6.2 โดยส่วนรวมพบว่า อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3.6.3 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อที่ว่า ส่งงานตามกำหนดเวลา กระตือรือร้นและเอาใจใส่ต่อการเรียน และมีระเบียบวินัยในตนเอง ความคิดเห็นของผู้บริหาร และนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.7 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะ กับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา

3.7.1 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3.7.2 โดยส่วนรวมพบว่า อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3.7.3 โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในข้อที่ว่า นักศึกษาสามารถเข้าพบอาจารย์ได้เสมอ ความคิดเห็นของผู้บริหารและนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. สรุปรวมผลเปรียบเทียบเป็นรายด้านตามสมมติฐาน

4.1 ผู้บริหาร และอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะ ทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1

4.2 อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะ ด้านที่ 5 คือ ด้านการสอนของ

อาจารย์ศิลปะ และด้านที่ 6 คือ ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 ส่วนด้านอื่น ๆ อีก 5 ด้าน ความคิดเห็นใหม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.3 ผู้บริหาร และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะ ด้านที่ 3 ด้านการบริหารภาควิชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 ส่วนด้านอื่น ๆ อีก 6 ด้าน ความคิดเห็นใหม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ทั้ง 7 ด้าน พบว่า

1. ด้านภาพพจน์ของภาควิชา

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ตามการรับรู้ โดยภาพรวมแล้ว เห็นด้วยในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ในลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านภาพพจน์ของภาควิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง ความภูมิใจที่นักศึกษาเป็นสมาชิกคนหนึ่งของภาควิชา ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษามีความเห็นด้วยมาก ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมของ นักศึกษาที่แสดงออกมา ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การแสดงออกด้วยท่าทาง และการพูดจา ฯลฯ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาได้แสดงถึงความเป็นตัวของตัวเอง และความรู้สึกภาคภูมิใจที่เป็นนักศึกษานภาควิชาศิลปะนี้

ส่วนในเรื่องของการคำนึงถึงคุณภาพในการผลิตบัณฑิต, ความสามัคคี และการอุทิศตนให้กับงานของอาจารย์ ผู้บริหาร และอาจารย์มีความเห็นด้วยมาก ซึ่งในเรื่องนี้ อารี ใสตถิพันธ์ (2524 : 148) ได้ศึกษาเจตคติของอาจารย์วิทยาลัยครูที่มีต่อวิชาชีพ พบว่า เจตคติของอาจารย์วิทยาลัยครูอยู่ในระดับสูง ทั้งด้านความตั้งใจ ความคาดหวังด้านเกี่ยวกับผู้เรียน ด้านเกี่ยวกับวิธีสอน ด้านการสอนเป็นวิชาชีพ ด้าน การสอน เป็นผลการวิจัยที่น่ายินดี เพราะผู้ที่มีเจตคติสูงในสิ่งหนึ่งสิ่งใดย่อมทำงาน ด้วยพลังสูง มีประสิทธิภาพในงาน ทำงานได้ดี กรมการฝึกหัดครูควรจะมีการส่งเสริม ให้นักำลังใจแก่อาจารย์ในสหวิทยาลัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูง เป็นรายบุคคลหรือ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เป็นกรณีพิเศษในแต่ละปี เพื่อเป็นตัวอย่างของการทำงาน จะทำให้เกิด ความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น

อาจารย์และนักศึกษาเห็นด้วยเป็นอย่างมากว่า อาจารย์ศิลปะปฏิบัติตาม ระเบียบของราชการนับเป็นภาพพจน์ที่ดี เพราะอาจารย์ศิลปะส่วนใหญ่จากประสบการณ์ ของผู้วิจัยมักจะโดนเพ่งเพ็งในด้านของกฎระเบียบต่าง ๆ ในลักษณะที่ไม่ให้ความสนใจ

และปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางสหวิทยาลัยเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในงานด้านวิชาการที่มักมีเรื่องเกี่ยวกับระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาก เมื่อผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ บ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงและการพยายามปรับปรุง ภาพพจน์ของอาจารย์ศิลปะมากขึ้นในเรื่องนี้

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับด้านภาพพจน์ของภาควิชาพบว่า ไม่แตกต่างกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าการรับรู้ของผู้บริหารดีกว่าการรับรู้ของอาจารย์ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเห็นว่า ภาควิชาศิลปะเป็นภาควิชาที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับโดยเฉพาะในงานด้านบริการต่าง ๆ ของวิทยาลัยที่ได้มอบหมายให้ภาควิชาศิลปะปฏิบัติ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ผู้บริหาร และนักศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผลการวิจัยหลายชิ้นให้ข้อสรุปว่า การรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษา ผู้บริหารและนักศึกษาแตกต่างกัน ก็ยังมีงานวิจัยบางชิ้นสรุปว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและนักศึกษาแตกต่างกันในเรื่องความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของภาควิชา ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากการรับรู้ในเรื่องนี้ ระหว่างผู้บริหารและนักศึกษาอาจจะแตกต่างกันแง่ที่ว่า ผู้บริหารมองดูว่าการจัดสรรงบประมาณและความพร้อมทางบุคลากรนั้นเพียงพอแล้ว แต่ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษามองในลักษณะของการเปรียบเทียบสถาบันของตนเองกับสถาบันอื่น ๆ โดยเฉพาะกับมหาวิทยาลัยซึ่งทำให้ดูเหมือนว่า สถาบันของตนเองไม่มีความพร้อมทั้งด้านอุปกรณ์และบุคลากร ถึงแม้ว่าสถาบันของตนเองจะเป็นที่ยอมรับของสถาบันอื่น ๆ ตัวนักศึกษาเองก็ไม่พอใจในสถาบันของตนเอง จึงเป็นเรื่องที่น่าจะมีการวิจัยต่อไปถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงและสภาพแวดล้อมในอุดมการณ์ในความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อได้ภาพจำลองถึงความต้องการในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา

2. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ตามการรับรู้โดยภาพรวม เห็นด้วยในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการมีห้องสมุดของภาค มีคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษานิววิทยาลัยครูแต่ละแห่งมีจำนวน

วิชาอย่างเหมาะสม ทั้งผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นด้วยน้อย ที่ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะวิชาศิลปะ เป็นวิชาที่จำเป็นต้องมีการศึกษา ค้นคว้าในด้านเนื้อหาที่ต้องการภาพประกอบค่อนข้างมาก แต่หนังสือประเภทนี้มักจะเป็นหนังสือที่ผลิตในต่างประเทศมีราคาค่อนข้างสูง วิทยาลัยมีงบประมาณไม่เพียงพอในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดในแต่ละภาคการศึกษา จึงทำให้ห้องสมุดขาดแคลนหนังสือทางศิลปะ ส่วนนักศึกษามีความคิดว่า ทางภาควิชาน่าจะมีการดำเนินการจัดซื้อหนังสือเอง และจัดตั้งห้องสมุดของภาควิชาศิลปะ เพื่อความสมบูรณ์ และความสะดวกในการศึกษาของอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัชนี อมรพันธ์ (2523 : 68) ที่ว่าหนังสือในห้องสมุดมีน้อยนั้น อาจเนื่องมาจากงบประมาณในแต่ละปีมีจำกัด และอาจเป็นเพราะว่า เดิมมหาวิทยาลัยยังไม่มีการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี เมื่อมาขยายการสอนไปถึงระดับปริญญาตรีจึงทำให้การสรรหาหนังสือต่าง ๆ ได้ไม่เพียงพอกับความต้องการของอาจารย์กับนักศึกษา ซึ่งปัญหานี้ อาจแก้ไขได้โดยการเพิ่มงบประมาณในด้านนี้ให้มากขึ้น สนับสนุนให้อาจารย์ในวิทยาลัยได้ทำการเขียนตำรา เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนให้มากขึ้นเป็นพิเศษ โดยเฉพาะ เมื่อวิทยาลัยครูฐานะขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาผลิตนักศึกษาได้ถึงระดับปริญญาตรี สิ่งสำคัญในเรื่องนี้คือ การมีหนังสือตำรา เอกสารต่าง ๆ ให้เพียงพอกับการศึกษาค้นคว้า อันเป็นการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ วิทยาลัยครูทุกแห่งควรจะได้พิจารณาเป็นพิเศษ

ส่วนในข้อที่ว่า ห้องปฏิบัติการมีเพียงพอ มีเครื่องมือ เครื่องใช้ในห้องปฏิบัติการเพียงพอและมีที่นั่งทำงาน และพักผ่อนของนักศึกษาเป็นสัดส่วนเพียงพอ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นด้วยน้อย จากการศึกษาวิจัยของ กันตยา เพิ่มผล (2529 : 89) พบว่า วิทยาลัยครูส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมด้านสถานที่ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนี อมรพันธ์ (2523 : 80) ที่ว่า อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการเป็นปัญหามานาน โดยเฉพาะวิชาที่มีภาคปฏิบัติที่ต้องอาศัยอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ ทดลอง แต่อุปกรณ์บางอย่างมีราคาสูง ไม่สามารถจะจัดหาได้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา จึงทำให้การปฏิบัติไม่ได้ผล แต่ถ้าวิทยาลัยจะได้พิจารณาจัดหาเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลาจะช่วยแก้ปัญหาได้ จรูญ ทวารพันธ์ (2523 : 101) กล่าวว่า สิ่งที่เป็นปัญหาที่ปรากฏในข้อมูลคือ ที่นั่งทำงานนอกชั้นของนักศึกษาไม่เพียงพอ สอดคล้องกับ รัชนี อมรพันธ์ (2523:69) ที่พบว่าโดยเฉพาะที่นั่งทำงานนอกห้องเรียน

มากพอสมควร และไม่ได้เรียนทุกชั่วโมง ในชั่วโมงว่างจึงมีความต้องการที่จะนั่งทำงานนอกห้องเรียนบ้าง ในห้องสมุดอาจไม่เพียงพอ การจัดสถานที่นั่งนอกห้องเรียนอาจเป็นในตึกอาคาร ๑ ตึกไม่มี ฯลฯ ให้เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา นอกจากจะเข้าในการทำงานแล้ว นักศึกษาจะใช้นั่งพักผ่อนได้อีกด้วย และเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สังสรรค์กัน อันเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในเรื่องมนุษย์สัมพันธ์ ความเข้าใจอันดีต่อกัน มิฉะนั้น นักศึกษาอาจจะออกไปนอกบริเวณวิทยาลัย ไปก่อเหตุอันไม่พึงปรารถนา ปัญหาต่างๆ เหล่านี้เป็นผลมาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของวิทยาลัย ในด้านการเปิดสอนระดับปริญญาตรีสาขาต่าง ๆ มีการรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่การขยายตัวทางอาคาร พื้นที่ตั้งและสิ่งอื่น ๆ ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะการหาบริเวณพื้นที่เพื่อขยายออกไปหาได้ยาก เนื่องจากสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์อยู่ในกรุงเทพฯ ที่ดินมีราคาแพงมากจึงก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมาก วิทยาลัยครูแต่ละแห่งจำเป็นต้องพิจารณาเรื่องนี้ให้มาก เพราะการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสมทั้งภายในวิทยาลัย และห้องเรียนมีผลต่อการผลิตบัณฑิตของกรมการฝึกหัดครู

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหาร และอาจารย์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพพบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ความเหมาะสมของอาคาร สถานที่ตั้งของภาควิชา ความเพียงพอของหนังสือศิลปะในห้องสมุด ของวิทยาลัย ห้องปฏิบัติงานมีเครื่องมือ เครื่องใช้เพียงพอ และมีที่ทำงาน และพักผ่อน ของนักศึกษาเป็นสัดส่วนเพียงพอ การรับรู้ของผู้บริหาร และอาจารย์แตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีการรับรู้ที่ดีกว่าอาจารย์ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่ได้ใกล้ชิด และมองเห็นปัญหาที่แท้จริง เท่ากับอาจารย์ผู้ทำการสอนที่รับรู้สภาพแวดล้อม ทางกายภาพได้ดีกว่า สิ่งที่ผู้บริหารควรทำคือ ควรมีเวลาได้สำรวจถึงสภาพแวดล้อมในอาคารเรียนต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อได้มองเห็นถึงสภาพที่แท้จริง ความต้องการ และสิ่งที่ขาดแคลนของภาควิชาศิลปะที่แท้จริงด้วยตนเอง

ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การจัดตกแต่งอาคารเรียนศิลปะ สะอาด สวยงาม และร่มรื่น การรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาแตกต่างกัน โดยนักศึกษามีการรับรู้ดีกว่าอาจารย์ ผลการวิจัยที่พบอาจเนื่องมาจากอาจารย์ที่มักจะถูกกล่าวกันเสมอถึงความไม่ศึกษาไปใช้จริง จึงได้รับผลกระทบโดยตรง ได้แสดงความคิดเห็นในระดับปานกลาง

รักษาความสะอาดของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาที่ทำงานโดยไม่ยอมเก็บกวาดให้เรียบร้อย เมื่อถึงชั่วโมงที่อาจารย์จะต้องใช้ห้องเรียนในชั่วโมงต่อไปในการสอน จึงมองเห็นความไม่เรียบร้อย อีกทั้งลักษณะวิชาศิลปะที่จำเป็นต้องใช้วัสดุประเภทต่าง ๆ ในการทำงานศิลปะ เช่น สีชนิดต่าง ๆ จึงทิ้งร่องรอยของสีติดตามที่ต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนและไม่พอใจแก่ผู้คนทั่วไป สิ่ง que ผู้บริหารและอาจารย์ต้องคำนึงถึงคือ การจัดห้องปฏิบัติงานศิลปะ เฉพาะ ไม่ให้ไปเรียนร่วมกับห้องเรียนทั่ว ๆ ไป และหลังจากการเรียนการสอนทุกครั้ง อาจารย์ศิลปะควรจะให้นักศึกษาศิลปะได้เก็บกวาดและทำความสะอาดทุกครั้ง เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดี

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และนักศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทได้ดี และห้องปฏิบัติงานมีเพียงพอ การรับรู้ของผู้บริหารและนักศึกษาแตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีการรับรู้ที่ดีกว่านักศึกษา ผลการวิจัยที่พบอาจจะเนื่องมาจากการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพของภาควิชาศิลปะของผู้บริหารและนักศึกษาที่ต่างกัน โดยผู้บริหารรับรู้สภาพแวดล้อมในความคิด แต่นักศึกษาจะรับรู้ในลักษณะสภาพแวดล้อมที่แท้จริง นักศึกษาจึงมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพราะนักศึกษาได้เรียนและสัมผัสกับบรรยากาศในห้องเรียนทุกวัน เป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรรับฟังและหาทางปรับปรุงแก้ไขการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อเข้าให้ผู้เรียนได้สนใจและตั้งใจเรียน มีความกระตือรือร้นอยากที่จะเรียน ทั้งนี้เพราะถ้าบรรยากาศในห้องเรียนมีแต่ความเบื่อหน่ายแล้วผู้เรียนไม่อยากเรียน อันเป็นผลทำให้ผลผลิตของกรมการฝึกหัดครูด้อยคุณภาพ

3. ด้านการบริหารของภาควิชา

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ตามการรับรู้โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับปานกลางค่อนข้างมาก กับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านการบริหารของภาควิชา โดยเฉพาะในเรื่องที่ว่า อาจารย์ศิลปะปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และภาควิชาสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษา ที่ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นด้วยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ศิลปะมีงานที่ได้รับมอบหมายจากทางวิทยาลัยค่อนข้างมากกว่าอาจารย์ภาควิชาอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอน ภารกิจ

ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายมักจะทำตามคำสั่งได้ทันตามเหตุการณ์รอบด้านไม่ว่างานนั้นจะมีความยากหรือลำบากเพียงใด อาจารย์ศิลปะมักจะทำได้สำเร็จจนเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารและอาจารย์อื่น ส่วนการสนับสนุนกิจกรรมของนักศึกษานั้น แสดงว่าภาควิชาศิลปะได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมส่วนนี้ว่าเป็นการช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษาได้ฝึกหัดตนเอง เพื่อให้มีความสามารถและทักษะสูงก่อนที่จะออกไปทำงานกับสังคมภายนอก วิทยาลัยควรจะคำนึงถึงเรื่องการส่งเสริมกิจกรรมให้แก่นักศึกษาให้มาก และหาทางเร่งเร้าให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด โดยเฉพาะในการพัฒนาด้านวิชาการ ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านวิชาการ ซึ่งนักศึกษามักไม่ค่อยสนใจเข้าร่วม เพื่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษานในวิทยาลัยครู

ข้อมูลอีกสิ่งหนึ่งที่พบ คือ นักศึกษามีความเห็นด้วยน้อยในเรื่องที่ว่า นักศึกษาศิลปะมีโอกาสร่วมประเมินผลการสอนของอาจารย์ ในเรื่องนี้อาจารย์ศิลปะและอาจารย์ในวิทยาลัยครูควรจะได้ตระหนักถึงความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพขึ้น การประเมินผลจะช่วยทำให้ทราบว่า การสอนที่ปฏิบัติอยู่นั้นเป็นอย่างไร มีข้อบกพร่องอะไรบ้าง เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการบริหารของภาควิชาพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ต่างกันในเรื่องที่ว่า ระบบบริหารสนับสนุนและเอื้อต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและนักศึกษาศิลปะได้รับความสะดวกในบริการด้านต่าง ๆ ของภาควิชา โดยผู้บริหารมีการรับรู้ที่ดีกว่าอาจารย์ ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้แสดงว่าระบบการบริหารของภาควิชาศิลปะได้คำนึงถึงมวลสมาชิกในภาควิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวนักศึกษาเองก็ได้รับความดูแลและเอาใจใส่ด้วย จึงทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ที่มีผลต่อกระบวนการเรียนการสอนในภาควิชาให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษานั้นพบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่ เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นต่างกันในเรื่องที่ว่า นักศึกษาศิลปะมีโอกาสร่วมประเมินผลการสอนของอาจารย์ ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้ อาจารย์ผู้สอนอาจจะมองไม่เห็นความสำคัญ หรือความจำเป็นที่จะต้องมีการเปิดโอกาส ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยคิดว่าผู้สอนควร

จะเป็นผู้ชี้ขาดในเรื่องนี้ ในขณะที่นักศึกษาคิดว่าถ้าตนเองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลของอาจารย์ผู้สอน คณะที่ออกมาอาจจะมีเหมาะสม และเป็นที่พอใจของนักศึกษามากกว่าที่จะให้ อาจารย์ผู้สอนประเมินเพียงผู้เดียว ข้อเสนอแนะของการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนประเมินผลการสอนของอาจารย์ อาจมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ถ้าอาจารย์จะได้กระทำในเรื่องนี้ควรจะต้องระมัดระวังและต้องมีความยุติธรรมความเที่ยงตรงจริงๆ โดยเฉพาะต้องเป็นผู้ที่เปิดใจกว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา ซึ่งถ้าเป็นไปได้จะเป็นผลดีอย่างยิ่งในเรื่องของการวัดผลและการประเมินผล แต่ก็ต้องมีสิ่งที่จะต้องระมัดระวังหลายเรื่อง เพราะอาจจะมีผลเสียบางสิ่งบางอย่างตามมา

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและนักศึกษาเกี่ยวกับการบริหารภาควิชาพบว่า แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการรับรู้ของผู้บริหารและนักศึกษานั้นต่างกัน โดยผู้บริหารมองคุณลักษณะของนักบริหาร และนักศึกษามองคุณลักษณะของผู้ที่มีผลกระทบโดยตรงของระบบการบริหารของภาควิชาศิลปะ ผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้อาจเป็นข้อมูลที่ยืนยันได้ว่าการรับรู้ของผู้บริหารและของนักศึกษามีความแตกต่างกันโดยภาพรวม เมื่อใดที่สามารถทำให้การรับรู้ของบุคคล 2 กลุ่มนี้ไม่แตกต่างกัน การมองเห็นปัญหา และการแก้ปัญหาที่อาจจะกระทำได้ง่ายขึ้น

4. ด้านหลักสูตร

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ตามการรับรู้โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารและอาจารย์มีการรับรู้ที่ตกว่านักศึกษา ซึ่งอุทิศ นวลเจริญ (2529 : 149) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ของนักศึกษานิสิตวิทยาลัยศรีอยุธยาพบว่า นักศึกษาระดับ ป.กศ.ชั้นสูง ระดับปริญญาตรี (2 ปี) และระดับปริญญาตรี (4 ปี) ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้รวมถูกต้องมีจำนวนน้อยกว่าครึ่ง นักศึกษาทั้ง 3 ระดับ มีความเข้าใจถูกต้องไม่แตกต่างกันที่ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรทั้งผู้บริหารและอาจารย์อาจจะไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาของหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษา เพราะโดยส่วนใหญ่ของผู้บริหารมาจากสาขาวิชาอื่น ๆ จึงอาจจะไม่คุ้นเคยกับรายวิชาต่าง ๆ ของแบบสอบถาม ผลการวิจัยจึงออกมาในลักษณะของความคิดเห็นปานกลาง เกือบหมด ในขณะที่นักศึกษาเป็นผู้ที่ต้องใช้หลักสูตร ได้รับรู้โดยตรงกับการนำหลักสูตรวิชาเอกศิลป

ค่อนข้างน้อย แสดงถึงการต้องการให้มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่ใช้อยู่ ดังที่ชูศักดิ์ เพรสคอต Chusak (Presscott 1982 : 2981 - A) ได้วิจัยแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศึกษาสำหรับวิทยาลัยครู 36 แห่งในประเทศไทย และพบว่าวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครูควรจะได้รับ การปรับปรุงโครงสร้างให้มีขอบข่ายและเนื้อหากว้างขวางขึ้นและมีการยึดหยุ่นวัตถุประสงค์ของการศึกษา ควรกำหนดให้ชัดเจน รายวิชาต่าง ๆ ควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

สิ่งหนึ่งที่ผลของการวิจัยออกมาน่าสนใจ คือ ปรากฏละเอียดที่ว่ามีเนื้อหาเรื่อง คุณธรรม จริยธรรมในหลักสูตรพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์เห็นด้วยในระดับปานกลางที่ต่ำที่สุดในด้านนี้ ในขณะที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับปานกลางค่อนข้างสูงสุด ผลการวิจัยที่ออกมาอาจจะแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกในอีกด้านหนึ่งที่ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นที่ตรงกันในเรื่องของการรับรู้ถึงพฤติกรรมที่แสดงออกของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาว่า ควรมีการกำหนดเนื้อหา ด้านนี้ในหลักสูตร ซึ่งในเรื่องนี้ สมบัติ วัจนะสาริกากุล (2524 : 109) ได้วิจัยพบว่าการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้นถ้าได้ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม กับการให้การศึกษาวิชาการดังที่ สาโรช บัวศรี (2504 : 1) ได้กล่าวว่า เพื่อที่จะสนองความต้องการของชุมชน หรือประเทศชาติโดยสมบูรณ์แล้ว โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยจะต้องปลูกฝังคุณธรรมอื่น ๆ เช่น การมีความรับผิดชอบ การมีจริยธรรม และมนุษยธรรม นอกเหนือจากการศึกษาวิชาการและวิชาชีพแล้ว ๆ การพิจารณาถึงเรื่องนี้เป็นสิ่งจำเป็น เพราะในปัจจุบันสภาพการเรียนการสอนโดยเฉพาะด้านวิชาชีพ มักจะ เน้นทางด้านทักษะ และแข่งขันกันทางด้านฝีมือมาก จนทำให้ผู้สอนละเลยถึงการปลูกฝังคุณค่าของความเป็นคนอีกด้านหนึ่งไป จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักศึกษาว่ายังขาดในเรื่องคุณธรรม และจริยธรรมอยู่มาก ภาควิชาศิลปะควรจะตระหนักถึงสิ่งนี้ให้มากขึ้น เพราะเท่าที่ผ่านมามักจะมุ่งกระบวนการเรียนการสอนด้าน วิชาการมากเกินไป ขาดการอบรมและปลูกฝัง นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในด้านของ ความเป็นมนุษย์ที่จำเป็นต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นไป โดยเฉพาะนักศึกษาผู้จะจบไปเป็นครู การที่ครูได้รับการศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้มีคุณธรรม คือ ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ของชาติมีคุณค่าขึ้นมา เมื่อครูไปสอนลูกศิษย์เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษาระดับ มีคุณภาพชีวิต

เป็นการช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับด้านหลักสูตรพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ในเรื่องที่ว่า การกำหนดหน่วยกิตมีความเหมาะสม กลุ่มวิชาเลือกเสรีมีความเหมาะสมและมีเนื้อหาเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในหลักสูตร ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยอาจารย์มีความเห็นที่อยู่ในระดับต่ำกว่าผู้บริหาร อาจเป็นเพราะอาจารย์เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษา ได้สอนและได้เห็นพฤติกรรมบางอย่างของนักศึกษา วิชาเอกศิลปศึกษามากกว่าผู้บริหาร ทำให้เข้าใจและรับรู้ได้มากกว่า ในขณะที่ผู้บริหารได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ไว้ในระดับสูงกว่าอาจารย์ จึงคงใช้ลักษณะของการคาดคะเนว่าน่าจะเป็นดังที่ตนเองคิด

ส่วนการเปรียบเทียบของอาจารย์กับนักศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะในฐานะผู้สอนและผู้เรียน การรับรู้และการมองเห็นถึงปัญหามีความใกล้เคียงกันมาก โดยนักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นผู้คิดมากขึ้นและรับรู้มากขึ้นกว่านักศึกษาสมัยก่อน ๆ ในขณะที่ผู้สอนเองก็อาจจะได้พูดคุยกับนักศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ในวิทยาลัย โดยเฉพาะเรื่องของรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุง จึงให้เกิดความรับรู้ที่คิดร่วมกัน จึงทำให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ของอาจารย์และนักศึกษายู่ในระดับเดียวกัน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและนักศึกษาแล้วพบว่าแตกต่างกัน เพราะการรับรู้ของผู้บริหารและนักศึกษานั้นแตกต่างกัน ทั้งด้านคุณวุฒิ วิทยวุฒิ และโดยเฉพาะในฐานะของผู้บริหาร และนักศึกษาผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง การมองเห็นถึงปัญหาต่าง ๆ จึงไม่เหมือนกัน ซึ่งในเรื่องนี้ควรที่ผู้บริหารจะได้คำนึงถึงโดยผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้หลักสูตร คือ อาจารย์และนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข หรือเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการที่จะออกหลักสูตรใหม่ออกมา เพราะผู้ที่ทำหลักสูตรเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ไม่ได้เป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง จึงก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะวิชาศิลปศึกษา บางสิ่งบางอย่างผู้ทำหลักสูตรคิดว่าเหมาะสมแล้ว แต่เมื่อนำไปใช้สอนจริงได้ก่อให้เกิดปัญหา ทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาเองด้วย

5. ด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะ

ผู้บริหารเห็นด้วยมากกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านการสอนของ อาจารย์ศิลปะ ส่วนอาจารย์กับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา เห็นด้วยในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ซึ่งในเรื่องนี้ ทวีวัฒน์ มิตตานนท์ (2523 : 51) ได้วิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงพบว่า อาจารย์สาขาวิชา ศิลปะหรือพละนามัย ให้ความสำคัญต่อการสอนมากกว่า อาจารย์ในสาขาอื่นอีก 3 กลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงว่า ความรับผิดชอบอย่างสูงของ อาจารย์ศิลปะจนเป็นที่ยอมรับของทั้งผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาทั้งในระดับวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย

โดยเฉพาะในเรื่องที่ว่า อาจารย์ศิลปะมีความรู้ ความสามารถในวิชาที่ สอนเป็นอย่างดี ทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วย มาก และนักศึกษาเห็นด้วยในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ดังที่ราตรี สุวรรณโพธิ์ศรี (2520 : 40) ได้ทำการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อคุณลักษณะของอาจารย์ที่ดีที่สุด คือ ด้านความรู้ รองลงมา คือ ความรับผิดชอบ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และ วิธีสอนตามลำดับ

ส่วนในข้อที่ว่า อาจารย์ศิลปะแต่งกายเรียบร้อยเมื่อเข้าสอนเสมอ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษามีความคิดเห็นด้วยมาก ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า อาจารย์ศิลปะยังคงดำรงตนเองเป็นแบบฉบับของการเป็นครูที่ดี โดยเฉพาะ เรื่องการแต่งกายที่ได้แสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพความเป็นครูตามบทบาทและหน้าที่ของ ครูที่ดี ซึ่งผลการวิจัยของ จินตนา เวชมี (2524 : 65) เกี่ยวกับการประเมินผล ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ที่ได้ผลการวิจัยว่า อาจารย์วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา โดยส่วนรวมทั้งหมดมีประสิทธิภาพค่อนข้างดี และประสิทธิภาพการสอนด้านที่สูงกว่าเกณฑ์ทุกประเด็นซึ่งถือว่าดีมาก คือ ด้านบุคลิกภาพ ความเป็นครู

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับด้านการ สอนของอาจารย์ศิลปะพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ใน เรื่องที่ว่า การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนมีความเหมาะสม และการประเมินผลการเรียนมี ประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารมี

การรับรู้ที่ดีกว่าอาจารย์

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลป-ศึกษาพบว่า ไม่แตกต่าง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ในเรื่องที่ว่าอาจารย์ศิลปะมีความรู้ ความสามารถในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี อาจารย์ศิลปะตรงต่อเวลาและดูแลเอาใจใส่ต่อการสอน ผู้บริหารและนักศึกษามีความคิดเห็นที่ต่างกััน ซึ่งผลการวิจัยออกมาเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความใกล้ชิดกับอาจารย์ศิลปะ การปฏิบัติตัวบางสิ่งบางอย่างของอาจารย์ นักศึกษาศิลปะมักจะตั้งความคาดหวังไว้ค่อนข้างสูง ว่าอาจารย์ศิลปะควรจะเป็นบุคคลที่ตนเองคิดว่าต้องมีความสามารถสูง เป็นทั้งนักวิชาการและศิลปิน แต่เมื่อได้เรียนและสอนร่วมกันอาจจะพบว่า มีความขัดแย้งหลายอย่างเกิดขึ้น จึงทำให้เกิดความรู้สึกที่ผิดหวังไม่ประทับใจ และมีผลต่อความสัมพันธ์ในระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในบางอย่าง ส่วนเรื่องการตรงต่อเวลาและการดูแลเอาใจใส่ต่อการสอนของอาจารย์ศิลปะในปัจจุบัน นอกจากเรื่องการเรียนการสอนยังต้องรับภาระและหน้าที่อย่างอื่น ๆ อีก โดยเฉพาะอาจารย์ศิลปะที่ทำหน้าที่บริหารด้วยมักจะมีการประชุมและเป็นกรรมการของวิทยาลัยอีกหลายหน้าที่ นอกจากนั้นภาควิชาศิลปะมักจะโดนมองในแง่ของหน่วยงานบริการประจำวิทยาลัยเกือบทุกงาน ภาระหน้าที่เหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้เวลาสำหรับเตรียมการสอน การเป็นผู้สอนที่ดี การมีโอกาสให้แก่ผู้เรียน ฯลฯ ไปจากอาจารย์ศิลปะมากที่สุด หนทางที่ดีฝ่ายบริหารของวิทยาลัยครู แต่ละแห่งควรมีมาตรการบางอย่างในการลดงานบริการเหล่านี้ลงเท่าที่ทำได้ และควรเป็นงานที่สำคัญจริง ๆ เท่านั้น มิฉะนั้นแล้วอาจารย์ศิลปะจะไม่มีโอกาสได้พัฒนาตนเองในด้านวิชาการเลย สังเกตได้จากอาจารย์ภาควิชาอื่น ๆ มีโอกาสได้เขียนตำรามากมาย แต่ภาควิชาศิลปะจำนวนอาจารย์ผู้สอนก็น้อยกว่าภาควิชาอื่น ๆ แต่จำนวนชั่วโมงสอนและงานบริการวิทยาลัยกับมากเกินจำนวนอาจารย์ที่จะรับได้ สิ่งนี้เป็นปัญหาที่ควรจะต้องแก้ไข เพราะมิฉะนั้นแล้วการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์วิทยาลัยครูก็จะเป็นแค่แนวทางที่เขียนไว้อย่างโก้หรู แต่ในทางปฏิบัติจริง ๆ อาจารย์มีว่แต่มาทำงานบริการ แต่ทั้งงานวิชาการ จะเกิดผลเสียแก่วงการศิลปะในวิทยาลัยครู

6. ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปะศึกษา โดยการรับรู้โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับปานกลางกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา โดยผู้บริหารและนักศึกษารับรู้ดีกว่าอาจารย์ โดยเฉพาะในเรื่องที่ว่า นักศึกษาศิลปะมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีน้ำใจช่วยเหลือส่วนรวม มีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้บริหารและนักศึกษามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งผลการวิจัยของวันดี ระเจริญ (2524-260)) ในเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักศึกษาวิทยาลัยครูจันทบุรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำพบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบ ความอดทน กลุ่มนักศึกษาชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีบุคลิกภาพด้านความอดทน และการสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น ดังนั้น เมื่อผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาศิลปะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ก็เป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่า นักศึกษาศิลปะโดยส่วนใหญ่นั้นน่าจะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาดี ซึ่งจะมีผลต่อการทำงานศิลปะที่ต้องใช้สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานในการเรียน ในด้านประสบการณ์การสอนศิลปะมากกว่า 10 ปี ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรม และบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาที่อาจารย์ผู้อื่นมักจะชื่นชมในแง่ของการทำงาน ความมีน้ำใจ และเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ แต่ก็มีสิ่งที่ไม่ดีและโดดเด่นน้อยอยู่เสมอในเรื่องการแต่งกาย ซึ่งก็ตรงกับผลการวิจัยที่อาจารย์มีความเห็นด้วยน้อยในข้อที่ว่านักศึกษาศิลปะแต่งกายตามระเบียบเมื่อเข้าชั้นเรียนและตรงต่อเวลา เรื่องเกี่ยวกับการแต่งกายของนักศึกษาศิลปะ เป็นปัญหามานานและเกือบจะทุกวิทยาลัยที่นักศึกษาศิลปะมักจะ โคนวิจารย์ว่าแต่งกายไม่เรียบร้อย ไม่เป็นแบบฉบับของครูที่ดีในอนาคต ฝ่ายกิจการนักศึกษาและอาจารย์ฝ่ายปกครองมักจะยกตัวอย่างของการแต่งกายที่ไม่เรียบร้อยว่าเป็นนักศึกษาศิลปะเสมอ ๆ ในทัศนะส่วนตัวของผู้วิจัยเอง นักศึกษาศิลปะจะแสดงความรู้สึกที่ไม่ถูกใจ หรือคิดว่าเรื่องการแต่งกายไม่ใช่สิ่งสำคัญของการศึกษา ตัวอาจารย์ศิลปะเองก็มักจะไม่ได้เข้มงวดเรื่องนี้เท่าไร พอมีหนังสือร้องเรียนหรือผู้บริหารได้วาทกล่าวมาที่ก็มีการเรียกนักศึกษามาตักเตือน แต่พอนานๆ เข้าทุกอย่างก็เหมือนเดิม เป็นวัฏจักรเช่นนี้มาโดยตลอด ลักษณะการแต่งกายของนักศึกษาศิลปะดูจะโดดเด่นกว่าวิชาเอกอื่น ๆ อาจจะเป็นเพราะลักษณะของวิชาศิลปะเป็นวิชาที่ต้อง

อาศัยความรู้สึก อารมณ์ เป็นวิชาที่ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว อาศัยความคิดและจินตนาการของแต่ละคนเป็นเอกเทศ เพราะฉะนั้นนักศึกษาศิลปะแต่ละคนจะมีบุคลิกภาพเป็นตัวของตัวเองและมีความมั่นใจในการแสดงออกของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยออกมาว่านักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพของนักศึกษาศิลปะมีทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดี แม้บางอย่างในเกณฑ์มาตรฐานของสังคม จะมองดูว่ามีลักษณะที่ดูแปลกและโดดเด่นออกมา แต่ในกลุ่มของพวกศิลปะกับเป็นค่านิยมที่ยึดถือกันจนเป็นเรื่องธรรมดา แต่สิ่งเหล่านี้ทางภาควิชาศิลปะในวิทยาลัยแต่ละแห่งก็มีได้ละเลย เมื่อมีการสัมมนาหรือประชุมมักจะยกประเด็นนี้ขึ้นมาถกเถียงและหาทางแก้ไขบางสิ่งบางอย่างก็สามารถทำได้ แต่บางสิ่งบางอย่างก็ไม่มีกฎเกณฑ์ที่ถือ เป็นระเบียบวินัยตายตัวในสังคม

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ในเรื่องที่ว่านักศึกษาศิลปะมีน้ำใจช่วยเหลือส่วนรวมที่ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีการรับรู้ที่คิดว่าอาจารย์

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างในทุกข้อ อาจเป็นเพราะนักศึกษาปัจจุบันมีการรับรู้ และได้รับการศึกษาโดยเฉพาะวิชาชีพครูในสายคณะครุศาสตร์ จึงทำให้มีความคิดเห็นกว้าง และรับรู้ได้ใกล้เคียงกับอาจารย์ และอีกสาเหตุหนึ่ง อาจเป็นเพราะความใกล้ชิดมีโอกาสได้ทำงานร่วมกัน จึงทำให้สภาพแวดล้อมด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาศิลปศึกษาในความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและนักศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ในเรื่องที่ว่านักศึกษาศิลปะส่งงานตามกำหนดเวลา ภาระคือร้อนและเอาใจใส่ต่อการเรียน และมีระเบียบวินัยในตนเอง ผู้บริหารและนักศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยนักศึกษามีการรับรู้ที่คิดว่าผู้บริหารผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะการรับรู้ของนักศึกษาที่เกี่ยวกับตัวเองอาจมีความรู้สึกที่เข้าข้างตัวเอง ซึ่งเป็นธรรมดาของธรรมชาติคน ที่จะประเมินตนเองไว้ดีกว่าที่จะให้ผู้อื่นประเมิน

7. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา

ผู้บริหาร และอาจารย์ ตามการรับรู้โดยภาพรวมเห็นด้วยมากกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ในเรื่องที่ว่า อาจารย์ศิลปะและนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษามีความสัมพันธ์กันดี และเป็นกันเองกับนักศึกษา อาจารย์ศิลปะให้ข้อคิดชมที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา ให้คำแนะนำเรื่องการลงทุนเขียนและการเลือกวิชาเรียน และนักศึกษาสามารถเข้าพบอาจารย์ศิลปะได้เสมอ ทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยมาก ซึ่งในเรื่องนี้ ฉลอง บุญญานันท์ (2528 : 62) ได้ทำการวิจัย "คุณลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยตามทัศนะของนักศึกษา" พบว่า คุณลักษณะของอาจารย์ตาม ทัศนะในอุดมคติของนักศึกษาที่พึงปรารถนามากที่สุด ได้แก่ ความรู้ในวิชาที่สอน การเตรียมการสอน การสื่อความหมาย การเคารพความคิดเห็นของนักศึกษา และการเข้าหาได้ง่าย

ส่วนนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นด้วยปานกลางค่อนข้างมากกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า สภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะและนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา โดยภาพรวมในการรับรู้ของทุกกลุ่มมีความคิดเห็นด้วยมาก โดยเฉพาะผู้บริหารมีความคิดเห็นด้วยมากทุกข้อ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจกัน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในความเป็นครูและลูกศิษย์ เป็นผลสืบเนื่องมาจากพฤติกรรมต่าง ๆ ระหว่างอาจารย์ศิลปะและนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ความคิดเห็นของนักศึกษาแม้จะเป็นการเห็นด้วยในระดับปานกลาง แต่ก็ยังเป็นปานกลางค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับความคิดเห็นของนักศึกษาด้านอื่น ๆ ที่ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะวิชาศิลปะ เป็นวิชาที่เป็นภาคปฏิบัติ ที่อาจารย์ศิลปะและนักศึกษาวิชาเอกศิลปะมีโอกาสใกล้ชิดกันมาก โดยอาจารย์มักจะเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในระหว่างการทำงานเสมอ เมื่อมีนักศึกษาศิลปะมีปัญหาเมื่อใดก็สามารถเข้าพบได้ จึงทำให้เกิดความสนิทสนมและความเข้าใจกว่าอาจารย์ภาควิชาอื่น ๆ ซึ่งมักจะพบกันในช่วงเวลาที่มีการบรรยายเท่านั้น จากสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวมาจึงทำให้การรับรู้ทางด้านนี้ค่อนข้างจะเห็นได้ชัดเจนเมื่อมีการเก็บข้อมูลออกมา ดังที่ เมย์ฮิว (Mayhew 1966 : 211-213 อ้างถึงใน นัยนา อ่างสันติกุล 2522 : 12) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบการเรียนรู้ในชั้นอุดมศึกษา

คือ ขนาดของสถาบัน ปรัชญาการศึกษา ประสิทธิภาพของคณาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เฮิสต์ (Heist 1970 : 40 อ้างถึงใน สมบัติ วัจนะสาริกากุล 2525 : 10) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์ และมีสติปัญญานั้นจะชวนชวาทาประสพการณ์ ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และมักจะแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกต่อสถาบันเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร บรรยากาศในการเรียนการสอน คุณภาพของผู้สอนและความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน จึงผลการวิจัยที่ได้ออกมาเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า การที่ได้ข้อมูลออกมาเช่นนี้จึง เป็นสิ่งที่น่ายินดี เพราะนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางทางการศึกษาที่ดีในด้านนี้

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน โดยทั้งผู้บริหาร และอาจารย์มีการรับรู้ที่เห็นด้วยมากใกล้เคียงกัน ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน โดยอาจารย์มีการรับรู้ที่ดีกว่านักศึกษา และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและนักศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน โดยผู้บริหารมีการรับรู้ที่ดีกว่านักศึกษา

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะกับนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษานั้น มีสิ่งที่น่าสังเกตว่าการรับรู้ของทุกกลุ่มเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านนี้ดีกว่าด้านอื่น ๆ อย่างมองเห็นได้ชัดเจน โดยกลุ่มผู้บริหารและอาจารย์มีการรับรู้ที่ดีกว่าทุกกลุ่ม รองลงมาคือ กลุ่มผู้บริหารและนักศึกษา สุดท้ายคือกลุ่มอาจารย์และนักศึกษา ที่ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้อาจจะกล่าวได้ว่า ในการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาควิชาศิลปะทั้ง 7 ด้านของมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะและนักศึกษาศิลปะ เป็นด้านที่ผลการวิจัยออกมาก่อนข้างมองเห็นชัดเจนในการรับรู้ที่ดีของทุกกลุ่ม อาจเป็นเพราะดังที่เคยกล่าวมาแล้วว่า เป็นผลมาจากการที่อาจารย์ศิลปะและนักศึกษาศิลปะต้องทำงานปฏิบัติที่ใช้เวลาทำงานใกล้ชิดกัน และทำงานล่วงเวลาร่วมกันด้วยกัน จึงมีผลทำให้เกิดความเข้าใจและมีความสนิทสนมกันมากกว่าอาจารย์กับนักศึกษาภาควิชาอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาควิชาศิลปะในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ อีก
2. ควรมีการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านอื่น ๆ อีก
3. ควรมีการศึกษาเป็นเฉพาะภาควิชาวิชาหนึ่ง เพื่อผลของการวิจัยที่มองเห็นถึงข้อสรุปได้ชัดเจน
4. ผลการวิจัยที่ออกมาในครั้งนี้ ควรนำไปใช้ในการปรับปรุงภาควิชาศิลปะ มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย